

STQARRIJA TAL-KUMITAT PERMANENTI DWAR L-AFFARIJET SOĊJALI TAL-PARLAMENT

Il-Kumitat Parlamentari tal-Affarijiet Soċjali jerġa' jiltaqa' sabiex janalizza s-sitwazzjoni u r-regolamentazzjoni tal-*gambling outlets*, u l-effetti tagħhom fuq il-komunità

"...il-*gambling outlets* qed ikissru aktar familji mill-*Casinos*, għaliex huma fielsa minn regolamentazzjoni rigida, jifthu għal ħin twil, u qed jinfetħu ħafna u qrib il-komunità..."

"...għalkemm l-għaqda tagħna hija waħda anonima, in-numru ta' żgħażaġħ u nisa li qed ifittxu s-servizzi tal-*gambling anonymous* qiegħed kull ma' jmur jizdied u dan heġġiġna sabiex insemaw il-*vuċi* tagħna..."

"...min jilgħab jibda bi ftit ċenteżmi u jispicċa jilgħab l-eluf...jitolfu kolloxx...dawn il-persuni jispicċaw jigrū wara flushom u r-riskju li jaqgħu fil-vizzju malajr huwa għoli ħafna..."

"...f'dawn il-*gambling outlets* rajna tfal fil-*pushchairs*, ommijiet jilgħabu sakemm it-tfal ikunu l-iskola u minn Novembru li għadda sa Jannar il-tqajt ma' tliet familji li kellhom ibiegħu darhom..."

Quddiem dawn ir-realtajiet, il-Kumitat dwar l-Affarijiet Soċjali reġa' ltaqa' mas-Sur Joe Chetcuti u s-Sur John Zammit, professjonisti tal-*Caritas* li ilhom jaħdmu ma' persuni u familjari vittmi tal-vizzju tal-logħob u użura; persuni oħra li huma xhieda anonimi li garrbu l-vizzju tal-logħob; is-Sur Michael Cassar Assistent Kummissarju tal-Pulizija; is-Sur Godwin Warr Direttur Ġenerali tad-Divizjoni tal-Kummerċ u s-Sur Nick Xuereb u s-Sur Michael Gonzi, *Chairman* tal-*Lotteries and Gaming Authority* u *acting CEO* rispettivament.

F'din il-laqgħa l-Membri tal-Kumitat semgħu kif il-vizzju tal-logħob qed ikollu effetti negattivi fuq il-familja u fuq min jilgħab. Ingħad li omm b'kundizzjoni ta' *compulsive gambling* kienet miexja fi triq u wara li rnexxiela tevita li ma tidholx u tilgħab f'żewġ *gambling outlets*, din spicċat iltaqgħet ma' *outlet* ieħor u waqgħet għat-tentazzjoni tal-vizzju. Kellha tkun it-tifla tagħha ta' 15-il sena li ħarġitha minn dan il-*outlet* sabiex ma tilgħabx il-flus kollha tal-benefiċċji soċjali, b'konsegwenza li din il-familja kellha tgħaddi b'100 Ewro x-xahar kollhu. Xhud anonimu spjega kif il-faqar li qed iġġib din id-dipendenza fuq il-logħob hija moħbija minħabba l-istigma. Min-naħa l-oħra, teżisti relazzjoni qawwija bejn l-użura u d-dipendenza tal-logħob u 70% ta' dawk il-persuni li jaqgħu vittmi tal-użura huma dipendenti fuq il-logħob.

Is-Sur Godwin Warr spjega kif id-Divizjoni tal-Kummerċ ma ħarġet l-ebda liċenzja għal *gambling outlets* u teknikament il-leġislazzjoni preżenti ma tippermettix din l-attività fl-ebda liċenzja li toħroġ din id-Divizjoni. Huwa qal li mhix ir-responsabilità tad-Divizjoni li tagħmel spezzjonijiet f'dawn il-*outlets* sabiex tistabbilixxi jekk humiex konformi mal-liċenzja tad-Divizjoni. Meta mistoqsi jekk familji li qed jesperjenzaw il-ftuħ ta' *gambling outlets* fit-triq tagħhom għandhomx id-dritt ikunu jafu x'tip ta' liċenzja dawn suppost għandhom, is-Sur Warr qal li d-Divizjoni toħroġ lista tal-liċenzji darba fis-sena u kull min irid jista' jsaqsi lid-Divizjoni għal din it-tip ta' informazzjoni. Din l-informazzjoni tingħata bla problemi għax hija pubblika.

Is-Sur Michael Cassar esprima li għalkemm il-pulizija ma tantx tidhol fuq il-kwistjoni ta' irregolaritajiet ta' liċenzji, huwa stqarr li legalment il-pulizija huma responsabbli li jissorveljaw il-liċenzji tal-operat tal-*outlets*. Huwa qal li tinħass nuqqas ta' leġislazzjoni ċara li tiddistingwi l-magni tal-logħob tal-*gambling* minn dawk tal-*amusement*. Fil-preżent il-leġislazzjonijiet f'dan il-qasam ma jgħinix fix-xogħol tal-pulizija, tant li saħansitra l-konfiska ta' dawn il-magni jista' jfisser abbuż ta' poter mill-pulizija. Filwaqt li spjega li l-kaxxi tal-*gambling* huma llegali, is-Sur Cassar tkellem fuq kif il-magni tal-logħob '*amusement*' isarrfu l-flus f'punti u allura jista' jingħad li dawn qed jintużaw għal skop ta' *gambling*. L-Assistent Kummissarju qal ukoll li huma dawn l-*amusement machines* li l-aktar qed joħolqu problemi u fejn numru kbir minnhom jinsabu f'dawn il-*gaming outlets*. Però hija diffiċli għall-pulizija li tiġbor provi li jirrikonoxxu dawn l-*amusement machines* bħala *gambling machines*. Sabiex magna tkun tissejjaħ *amusement*, din irid ikun fiha element ta' kapaċità u mhux ta' *gambling*. Huwa rrefera għal sentenza tal-Qorti fejn ġew deskritti l-ispeċifikazzjonijiet ta' dawn il-magni tal-logħob. L-interpretazzjoni tal-liġi hija essenzjali f'dawn iċ-ċirkustanzi u sabiex jiġu rregolarizzati madwar 13-il *gambling outlets* fil-pajjiż.

Is-Sur Cassar qal li l-magni tal-logħob għandhom jiġu rreġistrati u liċenzjati sabiex il-pulizija jkunu jafu sa fejn għandhom jaslu.

Is-Sur Nick Xuereb u s-Sur Michael Gonzi spjegaw ir-rwol tal-*Lotteries and Gaming Authority* u kif il-liġi trid tippoteġi lil min jilgħab u lill-persuni taħt l-età. L-Awtorità għandha dmir ukoll li tara li ma jsirx ħasil ta' flus. F'dan il-qafas u l-fatt li l-*gambling outlets* qed ifaqqsu fil-lokalitajiet, kemm il-*Board* u l-eżekuttiv tal-Awtorità qed jaħdmu ma' l-*stakeholders* kollha sabiex dawn l-*outlets* ikunu prijorità. Huma urew il-preokkupazzjoni tagħhom u spjegaw kif qed tiffassal regolamentazzjoni fl-immedjat u fit-tul. Is-Sur Xuereb irrefera għal stqarrija ċara tal-Ministru Tonio Fenech fejn qal li min għandu *gambling outlet* illum, ma jfissirx li dan neċessarjament ser jibqa' miftuħ. Fi ftit xhur li ilhom imwaqqfa, kemm il-*Board* u l-Eżekuttiv tal-Awtorità, ħejjew pjan li ser jiġi ppreżentat lill-Ministru fi żmien qasir. Filwaqt li wrew kif l-Awtorità tiefhu ħsieb ir-regolamentazzjoni tal-*Casinos, Bingo Halls, Maltco Lotteries* u r-*Remote Internet Gaming*, huma stqarrew ukoll li ħadd minn dawn il-*gambling outlets* ma għandu liċenzja maħruġa mill-istess Awtorità. Tul il-laqgħa, ir-rappreżentanti tal-*Lotteries and Gaming Authority* stiednu lir-rappreżentanti tal-Caritas għal aktar kollaborazzjoni flimkien.

Il-Membri tal-Kumitat staqsew diversi mistoqsijiet lill-mistednin preżenti u fuq l-informazzjoni mogħtija rriżulta li kemm-il darba dawn l-*outlets* qed japplikaw għall-liċenzja kummerċjali mingħand id-Divizjoni tal-Kummerċ u jagħmlu użu mill-*amusement machines*, dawn l-*outlets* għandhom jitqiesu li qed jagħmlu attivitajiet illegali. Dan għaliex kull *outlet* li tagħmel użu minn *amusement machines*, bil-liġi kif inhi fil-preżent, trid liċenzja mingħand il-*Lotteries and Gaming Authority*.

Il-Membri tal-Kumitat u l-mistednin preżenti komplew jiddiskutu fid-dettall u qablu li jista' jagħti l-każ ukoll li hawn min qed japplika ma' l-Awtorità tal-Ippjanar għal ħanut liċenzjat *class 9 (entertainment)* jew *internet café* mall-Awtorità tat-Turiżmu u juża dan il-permess għal skop biex ikollu *gambling outlet*. Tul id-diskussjoni ħareġ ċar li din il-prattika hija illegali.

Fid-dawl ta' dan kollhu, l-Onor Edwin Vassallo, President tal-Kumitat dwar l-Affarijiet Soċjali, bi qbil mal-Membri preżenti rrakkomanda 10 proposti sabiex ir-rappreżentanti tal-*Lotteries and Gaming Authority* u l-Gvern jikkunsidrawhom bis-serjetà:

1. Fejn jeżistu ħwienet li mhux qegħdin konformi mal-liċenzja u li effettivament saru *gambling outlets*, dawn għandhom jitqiesu bħala attivitajiet illegali u jingħalqu immedjatament sakemm tiġi ċċarata s-sitwazzjoni;
2. L-età ta' min jidhul jilgħab f'dawn l-*outlets* u ta' min jista' jakkumpanjahom għandha tkun minn 25 sena 'l fuq u għal ebda raġuni ma għandhom jithallew tfal jidhlu f'dawn l-*outlets*;
3. Jiġi limitat in-numru ta' dawn l-*outlets* fil-komunità u stipulata d-distanza ta' kemm dawn għandhom ikunu l-bogħod minn skejjel, knejjes u ċentri ta' tfal u żgħażaġħ. Irridu li t-tfal jittilgħu f'ambjent ħieles mid-dipendenza tal-logħob;
4. Hekk kif isir fil-preżent fid-Divizjoni tal-Kummerċ, il-*Lotteries and Gaming Authority* għandha tibda tippublika lista ta' liċenzji maħruġa;
5. Aktar programmi ta' edukazzjoni u prevenzjoni, possibilment iffinażzjati mill-qligħ ta' din l-attività kummerċjali. Bil-liġi għandu jkun mitlub - bħalma jiġri fil-każ tas-sigaretti - sabiex f'post prominenti fid-daħla tal-*outlets* ikun hemm il-kliem 'il-logħob joqtluk';
6. Moniteraġġ, sorveljanza u *audit* regolari mill-awtoritajiet konċernati, u legiżlazzjoni li tneħħi d-differenzi ta' *gambling* u *amusement* bejn il-magni tal-logħob, flimkien mal-irreġistrar u liċenzjament ta' dawn il-magni;
7. Regolamentazzjoni fuq ir-riklami tal-logħob, partikolarment fuq it-televiżjoni fejn tfal jistgħu jaraw dawn ir-reklami;
8. Limitazzjoni riġida fil-ħinijiet tal-ftuħ tal-*outlets* ;
9. Dawn ir-regolamenti flimkien ma' oħrajn għandhom ikunu maħsuba sabiex inaqqsu l-vijabilità finanzjarja ta' dawn l-*outlets* u dawn l-istess regolamenti għandhom ikunu ppublikati kemm fil-legiżlazzjoni tal-*Lotteries and Gaming Authority* kif ukoll tad-Divizjoni tal-Kummerċ. Dan sabiex il-liċenzji maħruġa jkollha l-istess obligazzjonijiet bil-liġi u titnaqqas il-probabilità li individwu japplika għal liċenzja mingħand awtorità bil-ħsieb li jevita l-obbligazzjonijiet legali;
10. Il-pulizija u l-*Lotteries and Gaming Authority* għandhom jaħdmu aktar flimkien sabiex jirresponsabilizzaw il-każini fil-komunità. Dawn il-każini jridu jagħrfu d-dmir soċjali li għandhom u jaraw li kull min jiffrekwenta l-każin ma jkunx f'riskju ta' dawn il-vizzji.

Fil-laggħa pparteċipaw l-Onor Michael Gonzi, l-Onor Frederick Azzopardi, u l-Onor David Agius.

DOI – 12.03.2009